

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקנ

ערב שבת קודש
חוליהמועד סוכות
י"ט בתשרי ה'תשע"ג

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יום שישי
כ"ו בתשרי

יום חמישי בלילה, אור ליום שישי:
למנהג רבותינו נשיאינו, יש לקרוא הלילה
שמו"ת עלייה אחת או שתיים מפרשת בראשית,
ומחר אחרי חצות לקרוא שוב מתחילתה עד
גמירא עם ההפטרה, ובשבת לפני תפילת שחרית
לקרוא שוב 'שביעי'.

נזהרים (על כל פנים לכתחילה) שלא להפסיק
באמצע קריאת שמו"ת⁹⁹.
שיעורי חת"ת: סיום עליית 'שישי': לקח אותו
אלוקים" (ה,כה) - כמו בקריאת התורה דשבת
קודש).

99) שו"ע אדה"ז סי' רפה ס"ו. 'התקשרות' גיליונות: תסז עמ' 20,
תפט עמ' 19.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ט בתשרי ה'תשע"ג - כ"ו בתשרי ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט בתשרי	הלכות מטמאי משכב ומושב פרק יג. הלכות שאר אבות הטומאות... בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי אישות פרק יא.	מ"ע קד. צו.
ש"ק	כ' בתשרי	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע צו.
א'	כ"א בתשרי	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע צו.
ב'	כ"ב בתשרי	פרק ט-יא.	פרק יד.	מ"ע צו.
ג'	כ"ג בתשרי	פרק יב-יד.	פרק טו.	מ"ע קה.
ד'	כ"ד בתשרי	פרק טו-יז.	פרק טז.	מ"ע קה.
ה'	כ"ה בתשרי	פרק יח-כ.	פרק יז.	מ"ע צח.
ו'	כ"ו בתשרי	הלכות טומאת אוכלין... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע צח.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ט בתשרי	3:38	4:26	4:47	5:44	8:31	11:29	11:59	5:20.4	5:44
ש"ק, כ' בתשרי	3:39	4:26	4:48	5:45	8:31	11:29	11:59	5:19.1	5:43
א', כ"א בתשרי	3:40	4:27	4:48	5:46	8:32	11:28	11:58	5:17.8	5:42
ב', כ"ב בתשרי	3:41	4:28	4:49	5:46	8:32	11:28	11:58	5:16.6	5:41
ג', כ"ג בתשרי	3:41	4:28	4:50	5:47	8:32	11:28	11:58	5:15.4	5:40
ד', כ"ד בתשרי	3:42	4:29	4:50	5:48	8:32	11:28	11:58	5:14.1	5:38
ה', כ"ה בתשרי	3:43	4:30	4:51	5:48	8:32	11:27	11:57	5:12.9	5:37
ו', כ"ו בתשרי	3:43	4:30	4:52	5:49	8:33	11:27	11:57	5:11.7	5:36

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.

*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
שבת חוה"מ	4:43	5:54	4:58	5:56	4:49	5:55	5:01	5:57
שמיני עצרת	4:40	5:52	4:55	5:53	4:46	5:52	4:58	5:54
בראשית	4:34	5:46	4:49	5:48	4:40	5:46	4:52	5:48

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

מכריזו השמש "משיב הרוח ומוריד הגשם", ומתפילה זו מתחילים לומר זאת בכל התפילות.

המתפלל ביחיד - ימתין עם תפילת המוסף עד שיתפללו הציבור, כדי שיוכל לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם". מי ששמע הכרזת "משיב הרוח ומוריד הגשם" קודם שהתפלל תפילת שחרית - אם אינו מתפלל במניין אחר, אומר גם בתפילת שחרית "משיב הרוח ומוריד הגשם".⁸⁸ טעה ואמר "מוריד הטל" - אינו חוזר.

בחזרת הש"ץ - תפילת גשם. אין נושאים כפיים.

שיעורי חת"ת: לומדים היום⁸⁹ פרשת ברכה החל מ'שני' עד סיום הסדרה עם פירוש רש"י, ופרשת בראשית עד 'שני' עם פירוש רש"י.

תזכורת: כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נהג, בעת ההתוועדות של שמחת-תורה (או שבת בראשית), להזכיר על-דבר השתתפות כל אחד ואחת במגבית 'קרן השנה' (מניין ימי שנת תשע"ג - שנ"ג).

מוצאי יום-טוב:

הבדלה: מתחילים "הנה איל ישועתי"⁹⁰. ברכת הגפן, ברכת המבדיל.

רבים נוהגים (על-פי מנהג האריז"ל⁹¹) לערוך הקפות בארצנו הק' גם בלילה זה. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה מעודד את השמחה, ושולח מברקים למקומות המרכזיים (כפר-חב"ד, נחלת-הרחב⁹² וירושלים ת"ו) מדי שנה בשנה.

88 ס' המנהגים שם, עמ' 69 (עיי"ש בהערה).

89 שערי הל' ומנהג ח"ה ס' פח, עיי"ש.

90 בפרמ"ג ס' תצא, משבצות ס"ק א, כתב שגם במוצאי יו"ט לחול אומרים פסוקים אלו (כמנהגנו), אלא שהעולם אינו נוהג כן כמ"ש בלקוטי מהר"ח (סדר הבדלה מוצ"ש ד"ה ועין בפרמ"ג, בדפוס המקורי ח"ב פב, א).

ולהעיר שאנשי נוהגים שגם היוצאים ידי-חובה אומרים פסוקים אלו בלחש עם המבדיל, וכ"ה ב'ספר מהר"ל - מנהגים' עמ' רכד, עיי"ש בהערה 5, וב'רשימות היומן' עמ' שלב (כשהיו מבדילין על היין ואדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה יוצא ע"י אחר - היה אומר רק הפסוקים, ואם היו מבדילין על שיקר - היה אומר גם ברכת המבדיל), וברשימה "ממנהגי ביהכ"נ בשבת ויו"ט" שהוגהה ע"י הרבי ונדפסה ב'התקשרות' גיליון רב"י, נאמר: "בהבדלה נוהגים לומר כל אחד ביחד עם המבדיל פסוקי 'הנה איל ישועתי' - כן תהיה לנו".

91 כף החיים ס' תרס"ט ס"ק ל, וש"נ.

92 ולהעיר מדעת הרמב"ם בהל' קידוש-החודש פ"ה הי"ב בעניין

במוצאי שמחת-תורה מכריזים: "ויעקב הלך לדרכו"⁹³.

מי שלא הספיק לפני-כן, יסיים את פרשת ברכה שניים מקרא ואחד תרגום עוד הלילה⁹⁴.

יום שלישי

כ"ג בתשרי, אסרו-חג הסוכות⁹⁵

אין מתענים, ומרבים קצת באכילה ושתייה⁹⁶. שיירי החג: מנהג-בית-הרב, לשרוף את הסכך אחרי החג. כן מנהגם לשרוף לולב והושענות ביום רגיל, ולא בשריפת החמץ⁹⁷.

לאידיך היתה הוראה לגבי הדסים (שקיבלו במתנה מהרבי) להשתמש בהם כבשמים להבדלה, הלולב - לשרוף בעת ביעור חמץ, ומהאחרוג - לעשות מרקחת⁹⁸.

יוס"טוב שני ביישובים החדשים בארה"ק, והתייחסות הרבי לזה בס' 'המלך במסיבו' ח"א עמ' רסב וח"ב עמ' רס, וש"נ.

93 לקוטי שיחות חלק י' עמ' 192. וראה 'אוצר' עמ' שצג, וש"נ.

94 לאחר חצות. - ולא כבכל פרשה, ש"א (שו"ע אדה"ו ס' רפה ס"ה) שניתן להשלימה עד יום ג', כיוון שבשמח"ת מסיימים את כל התורה ומתחילים אותה מחדש (אם כי דחק ונכנס' מועיל תמיד) - התוועדות תשמ"ז ח"א עמ' 350. וראה התוועדות תשמ"ז ח"א עמ' 396.

95 בחו"ל: שמחת-תורה.

96 לוח כולל-חב"ד, משר'ע אדה"ו ס' תכס ס"ז. וראה דעות שונות בס' הנשואין כהלכתם פ"ו הע' 81.

97 'רשימות' חוברת יד עמ' 23. וב'אהלי ליובאוויטש' עמ' 166 דייק, שעושים זאת סמוך לחג, והטעם ע"פ 'סדר היום' שכ' שיש לסתור את הסוכה במוצאי יו"ט, כדי להודיע שלא נעשית אלא למצוותה.

אמנם לפי עדותו של השליח רש"ז של הפרץ מהגליל העליון - זכה לראות במשך כמה שנים (האחרונות) שהורידו את הד' מינים של הרבי לשריפה במקום שבו שרף הרבי את החמץ שלו בערב פסח, עוד לפני שהרבי הגיע, או שהרב גורנו של הביא זאת כשהגיע עם הרבי והוא זרק אותם לאש. לפחות פעם אחת בעת השריפה ביקש הרבי שירוקו את הד' מינים שלו לאש. אך את ההושענות לא ראה שם כלל (פורום השלוחים באה"ק).

98 לקוטי שיחות ח"ט עמ' 569. 'התקשרות' גיליון סג עמ' 11. לגבי הלולב - מן-הסתם זהירים יותר לשמור מה שקיבלו מהרבי, ולכן המתיעד עו פסח. לגבי ההדסים - כן איתא בשו"ע אדה"ו ס' רצו ס"ו, וא"כ ה"ז בכל ההדסים דמצווה.

בשמחת תורה השערים פתוחים

מהו עניין ברכת 'שהחיינו' על התורה • כל עניין בתורה יש לו הזמן שבו הוא צריך להתגלות, וזהו גם עניין ההתחדשות שבתורה • כדי לראות את ה'ברכה' צריך שתהיה 'אורה' – לראות את הדברים כפי האמת • לימוד תורה כדי לחדש 'חידושים' הוא כ'קרקס' – צריך ללמוד מתוך ידיעה שזו חכמתו ורצונו של הקב"ה • ההצלחה על-ידי התעסקות עם הזולת היא "אלף פעמים ככה", אלא שהכלי לכך הוא הלימוד והגיעה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר באחת משיחותיו שברכת "שהחיינו" בשמחת-תורה היא (לא רק על היום טוב, אלא גם) על התורה, שמסיימים קריאתה ומתחילים לקרותה מחדש בשמחת-תורה.

ב. ויש לומר הביאור בזה: אף-על-פי שהתורה היא דבר ישן ("אן אלטע זאך") שישנו בתמידות, מכל מקום, מצד שינויי הזמנים צריך להיות ויש בה עניין של התחדשות ("מ'דארף איר אפפרישן"), ועל התחדשות זו מברכים בשמחת-תורה "שהחיינו".

ויש להביא דוגמא לדבר – מהמבואר בתניא⁵ בנוגע להכנה לשמה שצריכה להיות בתחילת הלימוד, שאף ש"עיקר ההכנה לשמה לעכב הוא בתחלת הלימוד", מכל מקום, "כשלומד שעות הרבה רצופות, יש לו להתבונן בהכנה זו הנ"ל בכל שעה ושעה על כל פנים, כי בכל שעה ושעה

וכיון שהתורה ישנה בתמידות, בכל הזמנים [וכמודגש גם במצות תלמוד תורה, בחומר ביטול תורה שאין לו תשלומין, היינו, שאם ביטל רגע אחד מלימוד התורה אינו יכול להשלימו ברגע שלאחרי זה, משום שברגע שלאחרי זה ישנו חיוב תלמוד-תורה מצד עצמו (להיותו חיוב תמידי),

ולכאורה צריך להבין: ברכת שהחיינו היא על דבר המתחדש ובא מזמן לזמן², אבל על דבר שישנו בתמידות, לא שייך לברך שהחיינו.

וכיון שהתורה ישנה בתמידות, בכל הזמנים [וכמודגש גם במצות תלמוד תורה, בחומר ביטול תורה שאין לו תשלומין, היינו, שאם ביטל רגע אחד מלימוד התורה אינו יכול להשלימו ברגע שלאחרי זה, משום שברגע שלאחרי זה ישנו חיוב תלמוד-תורה מצד עצמו (להיותו חיוב תמידי),

1) שיחת ליל שמחת תש"ה בעת הקידוש בתחלתה (סה"ש תש"ה ע' 55). וראה גם שיחת ליל שמחת תרצ"ו ס"ז (סה"ש תרצ"ו ע' 14). וש"נ.

2) ראה אנציק' תלמודית (כרך ד) ערך ברכת הזמן. וש"נ.

3) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 566 ואילך.

4) ראה סה"מ תרס"ה ע' רלה ואילך. הש"ת ע' 116 ואילך. ועוד.

5) ספמ"א (גח, ב).

וכשמגיע הקורא ל"ויכולו" אומרים כולם⁸¹ "ויהי ערב... יום השישי ויכולו..." – בהמשך אחד⁸² עד "לעשות", והש"ץ חוזר אחריהם⁸³.

מניחים את ספר-התורה השלישי אצל השני, ואומרים חצי-קדיש. הגבהה וגלילה. מפטיר בספר השלישי במוסף היום בפרשת פינחס. הפטרה: "ויהי אחרי מות משה... רק חזק ואמץ" (יהושע א). אחרי קריאת התורה אומרים את הפיוטים: "שישו ושמחו", "התקבצו", "אגיל ואשמח"⁸⁴, "אשריכם ישראל", כנדפס בסידור (אחר סדר הקפות)⁸⁵.

אחר-כך היו רוקדים ריקוד נוסף בניגון שמחת-תורה, בהתלהבות גדולה⁸⁶.

יזכור: מי שיש לו אב ואם – יוצא מבית-הכנסת. אבל אין אומרים "יזכור". בהזכרת נשמות אומרים "בן/בת פלונית".

אומרים "אב הרחמים". גם מי שאינו מזכיר נשמות אומר "אב הרחמים"⁸⁷.

הזכרת הגשם: קודם תפילת לחש של מוסף

81) הרבי, שעלה תמיד לחתן בראשית, אמר הן את 'ויהי ערב' והן את 'ויכולו' (עכ"פ התחיל לאומרם) עם הציבור (ולא עם הבעל-קורא).

82) גם משום שהוא ראשי-תיבות שם הוי"ה: "יום השישי ויכולו תשמים", ולכן אין מפסיקין בו. ראה נטע' גבריאל סוכות פ"ג ס"ו מהבלוש ומהר"ל וכו'.

83) 'אוצר' עמ' שפד-שפה.

84) ב'אוצר' עמ' שפד, כתב שצ"ל "בו" (בוא' וולא באל"ף) יבא צמח" (ולא ציין את המקור). אמנם בשיחה המוגהת האחרונה לע"ע דליל שמחת קודם הקפות תשנ"ב ס"א (סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 37) בגוף השיחה, נדפס כבסידור: "בא (באל"ף) יבא צמח בשמחת תורה".

85) כ"ה בלוח כולל-חב"ד, ומקורו ממש"כ בסידור שאומרים זאת אחר ("כל 'אחר' – סמוך, רש"י בראשית טו,א) קרה"ת. והטעם לכאורה כיוון שקרה"ת היא שלימות השמחה שעליה מדובר בפיוטים אלו, ורק אח"כ אומרים שאר האמירות ו'זכור' בכלל, שהן עניינים בפ"ע, ודלא כמנהג הרווח בארה"ק שהובא בלוח 'דבר בעתו' לומר זאת בסיום כל העניינים, אחרי 'זכור' ולפני 'הללו'. (ואגב, אמר לי ש"ץ ותיק מחסידי פולין, שקשה עליו ביותר המעבר משמחת הקפות וקרה"ת ל'זכור', מ'זכור' שוב לשישו ושמחו, ושוב – לתפילת 'טל', בקיטל ובנגינה מעין 'נעילה').

86) קובץ ליובאוויטש, גיליון 13 (תשט"ז) עמ' 64.

87) רצוי לקרוא לכל היוצאים מביה"כ ל'זכור' לחזור פנימה לפני אמירה זו.

ומברך איתם ברכת התורה⁵⁸.

בבית-הכנסת של הרבי עולים בשמחת-תורה כמה קרואים יחדיו ומברכים כולם כאחד. לכוהן – כוהנים, ללוי – לויים, ולשאר העליות – ישראלים [גם הילדים עולים עם אבותיהם]⁷⁵. למנהגנו: בעליות רגילות כשעולים כמה קרואים ביחד, מברכים כולם כאחד, אבל בעליית 'כל הנערים' מנהגנו שהגדול העולה עמהם מברך ומוציא את כולם⁷⁶.

אין מנהגנו לפרוש טלית על הנערים ועל שאר העומדים אצל הבימה ולומר "המלאך הגואל"⁷⁷. 'חתן-תורה' ו'חתן בראשית' יכולים להיות גם כוהנים או לויים.

אומרים "מרשות" לחתן תורה, וקוראים "מעוונה אלוקי קדם" עד "לעיני כל ישראל", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה לחתן תורה⁷⁸. לאחר גמר קריאת הפרשה אומר כל הקהל "חזק חזק ונתחזק", וגם העולה בעצמו אומר כן לפני הברכה האחרונה⁷⁹.

מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ליד ספר-התורה הראשון, ולא יסירו את ספר-התורה הראשון עד שיניחו על הבימה את ספר-התורה השני. מגביהים וגוללים את ספר-התורה הראשון, ואין מהפכים אותו ופניו אל העם, ואין משנים במאומה מסדר ההגבהה של כל השנה⁸⁰.

אומרים "מרשות" לחתן בראשית בלשון יחיד ככתוב בסידור. וקוראים מ"בראשית ברא" עד "אשר ברא אלוקים לעשות", ואין נוהגים לפרוש טלית על ראש העולה לחתן בראשית. הקהל עונה בקול רם – אחר כל יום בבריאה – את הפסוק "ויהי ערב ויהי בוקר יום...". והקורא אומר אחריהם,

75) 'אוצר' שם. וראה פרטים נוספים בהנהגה, במציאות והדעות בהלכה בזה, שם וב'אהלי ליובאוויטש' עמ' 157, ובקובץ 'אהלי שם' גיליון ח' עמ' קנה.

מעלים לתורה בכל מחזור (אם ישנם) כהן, לוי וישראלים (כ"מ בשערי-אפרים ש"ח ס"ו, וע' בשו"ע סי' קלה ס"י ונו"כ).

76) משיחת יום שמחת תש"ט ס"ח (תורת מנחם – התועודיות' (כד) תש"ט ח"א עמ' 146).

77) 'אוצר' עמ' שפ.

78) שם עמ' שפד.

79) ראה מקורות וביאורים לזה ב'לוח השבוע' גיליון תרע"ז.

80) 'אוצר' עמ' שפא.

היא המשכה אחרת. . כי בכל שעה שולט צירוף אחד כו", היינו, שמצד שניו הזמנים צריך להיות חידוש גם בשייכות ללימוד התורה.

ג. ועוד יש לומר – בעומק יותר:

בתורה ישנם ב' דרגות: א) דרגת התורה כפי שהיא חכמתו (ורצונו) של הקב"ה, וכתוצאה מזה נעשית התורה גם "חכמתכם ובינתכם" (של בני ישראל), ואפילו "לעיני העמים", שגם אומות העולם מכירים שהתורה היא "חכמתכם ובינתכם", ב) דרגת התורה כפי שהיא למעלה גם מחכמתו של הקב"ה – "שעשועים גו' לפניו", שעשוע המלך בעצמותו.⁸

והעילוי בשמחת תורה – שאז מתגלה הדרגא הנעלית שבתורה כפי שהיא שעשועי המלך בעצמותו, ועל התגלות דרגא נעלית זו בשמחת תורה מברכים "שהחיינו".

* * *

ד. בשיחה שנדפסה בקונטרס של שמחת תורה,⁹ אומר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבשמחת תורה "תרעין פתיחין", ומוסיף ומפרט¹⁰: "שערי אורה, שערי ברכה, שערי הצלחה".

ויש לכאר הטעם שכ"ק מו"ח אדמו"ר מונה שלשה שערים אלה (אורה ברכה והצלחה) דווקא, – אף שבי"ה רצון לליל הושענא רבה" (שאומרים בסיום כל ספר מחמשת ספרי תהלים, קודם ה"ה רצון" ש"לאחר צאת הלבנה"¹¹) נמנו כמה וכמה שערים –

שבדאי אין זה בדרך מליצה בלבד, אלא

(6) ואתחנן ד, ו.

(7) משלי ח, ל.

(8) "הנז' בספר עמק המלך" (לקו"ת שה"ש כז, סע"א). וראה לקו"ת במדבר יח, ד ואילך.

(9) שיחת שמחת תש"ה בסעודת היום ס"ה – ש"ל בקונטרס שמע צ"שמחת שנה זו (נדפס בסה"מ תש"ט ע' עה. ולאח"ז בסה"ש תש"ה ע' 59).

(10) אף שמסיים אח"כ שכל השערים פתוחים.

(11) כידוע הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לאמירת היה רצון בהושע"ר (שיחת ליל הושע"ר תש"ח. הובא בספר המנהגים חב"ד ע' 68).

בתכלית הדיוק, כדלקמן¹².

ה. הביאור בהקדמת "שערי אורה" ל"שערי ברכה" – יש לומר בשני אופנים:

א) הפעולה של "שערי אורה" היא בעניין הגילוי, שעלידי זה מיתוסף גם ב"שערי ברכה", שהברכה נמשכת ובאה בטוב הנראה והנגלה.

ב) הפעולה של "שערי אורה" היא – מ"זאל האבן ליכטיגע אויגן" – לראות הדברים לאמיתתם, שאז יכולים לידע ולהכיר גם במעמד ומצב שלכאורה לא רואים בו עניין הברכה, שלאמיתתו של דבר הרי זה ברכה גדולה ("שערי ברכה"). ולדוגמא:

ישנם הטוענים "מדוע¹³ דרך רשעים צלחה!?! – הייתכן, שאף-על-פי שהוא שומר שבת ופלוגי אינו שומר שבת, מכל מקום מרוויח פלוגי בעסקיו (באותו עסק שעוסק גם הוא) אלפי דולר יותר ממנו?!!

אבל האמת היא שאילו היו נותנים בידו הברירה לבחור בין בריאות, למשל, לכסף רב, כדי שכאשר יחלה ח"ו יוכל להזמין אליו את גדולי הרופאים בעיר ולשלם עבור טיפולם [ואחר כך יכתבו בעיתונים שפלוגי בן פלוגי חלה, וטופל על-ידי רופא הכי גדול תמורת סכום מופלג]... הרי מובן שכל אדם נורמלי ("אויב ער איז מערזויניקער נארמאל") יעדיף להיות בריא, ולא יהיה איכפת לו שאין לו כסף לשלם עבור רופאים!...

אלא, שיש צורך ב"ליכטיגע אויגן" כדי לידע החשבון האמיתי ולראות את הברכה שבמצב זה (שאינו כסף מיותר עבור רופאים, אבל, בגלל זה הוא בריא).

וזוהי ההקדמה של "שערי אורה" ל"שערי ברכה" (באופן הב') – שיאיר אצלו אור האמת, "אים זאל ווערן ליכטיג אין קאפ, און ער זאל האבן ליכטיגע אויגן", ואז יראה את האמת, שזוהי ברכה.

ו. ולאחרי שנמשכים "שערי אורה", ועלידם "שערי ברכה" (כב') אופנים האמורים לעיל) – אזי נמשכים גם "שערי הצלחה":

(12) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 380 ואילך.

(13) לשון הכתוב – ירמ' יב, א.

בפסקה "עוזר דלים" אמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, שצריך להפסיק קצת בין תיבת "עוזר" לתיבת "דלים"⁶⁰.

בשנת האבלות (רח"ל) אין הולכים להקפות לבד [הכוונה כנראה שאין האבל לוקח ספר-תורה בעצמו], אלא בליווי⁶¹.

הניגונים המושרים בשעת ההקפות הם ניגונים קבועים מדור ודור. ומהם: "וכל קרני רשעים אגדע"⁶²; "על הסלע הך"⁶³; הניגון המכונה 'ניגון ההקפות של ר' לוי-יצחק'⁶⁴; ניגון ריקוד⁶⁵; והרבי היה מוסיף עליהם עוד ניגונים⁶⁶.

נוהגים לנגן את ניגון 'האָפּ קאזאק' של הסבא משפולי⁶⁷.

אין מנהגנו לקרוא קריאת התורה בליל שמחת תורה⁶⁸.

אחר ההקפות (מחזירים את ספרי-התורה לארון-הקודש ללא כל אמירות⁶⁹): 'עלינו', קדיש יתום, 'אל תירא', 'אך צדיקים'.

בשמיני-עצרת ושמחת-תורה אין טובלים פרוסת המוציא בדבש⁶⁸.

ב(כל) יום-טוב "צריך לקבוע כל סעודה על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת"⁷⁰.

(60) סה"ש תש"ד עמ' 31, ושם נתבאר.

(61) ספר המנהגים עמ' 78. וראה 'אוצר' עמ' שנת. 'תורת מנחם – מנחם ציון ח"א עמ' 227.

(62) ספר-הניגונים ח"ג ניגון קסא.

(63) שם, ניגון קסג.

(64) שם ח"א ניגון קסה.

(65) שם ח"ב ניגון קפה – על ניגון זה אמר הרה"ח וכו' ר' לוי-יצחק ע"ה, שמקובל בידו שהושר בשעת ההקפות אצל אדמו"ר הזקן. הרבי היה מנגנו פעמים רבות בשעת חדוותא – 'אוצר' עמ' שנת.

(66) כ"ז מ'אוצר' שם.

(67) ספר הניגונים ח"א (ניגון כד) עמ' מט – סה"ש תש"ד עמ' 116, וראה סה"ש תורת שלום עמ' 236.

(68) לוח כולל חב"ד.

(69) 'אוצר' עמ' שנט, ע"פ הגהת הרבי ללוח כולל-חב"ד.

(70) שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט ס"ד (וכיוון שכתב "אם ידו משגת", אולי אין חיוב זה למי שקשה לו גם מבחינת בריאות עד"מ, משא"כ בשמחה דלהלן). זאת מלבד חובת השמחה בין דלהלן ס"ז. אבל לכאורה אם עשה כן פ"א ביום, יצא גם ידי שמחת יו"ט. משא"כ כשיוצא י"ח שמחה בין הקידוש (תה"ה י"ד י"ן, פסחים קח.ב.

שיחות קודש תשל"א ח"ב עמ' 87. וראה 'התקשרות' גיליון תסג עמ' 18), עדיין לא קבע סעודתו על היין.

"ידוע לכול, שבאמירת 'שמע ישראל' בקריאת שמע על מיטתו בשמחת-תורה, צריך לקבל על עצמו את המסירה ונתינה להרבצת תורה במסירת-נפש בגופו, רוחו ונשמתו, וזו צריכה להיות כל מהותו"⁷¹.

שחרית:

בשחרית (בלבד) – נשיאת כפיים ככתפילת מוסף של כל יום-טוב⁶⁸.

לאחר חזרת הש"ץ – הלל שלם, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו (אין אומרים 'לדוד ה' אורי'), קדיש יתום.

קידוש: "אתקינו" דיום-טוב, "אלה מועדי", "בורא פרי הגפן". ואחר-כך נוטלים ידיים לסעודה או אוכלים כזית 'מזונות'. התוועדות⁷².

סדר הקפות: כדאמול, "אתה הראת" פסוק בפסוק ולאחר מכן "אב הרחמים". כן עושים שלוש פעמים⁶⁸.

לאחר-מכן, פותחים את ארון-הקודש, מוציאים את כל ספרי-התורה ומקיפים את הבימה ז' חצאי הקפה (בהמשך אחד), בסך-הכול שלוש הקפות וחצי. אבל אומרים את כל סדר ההקפות, ללא הכרות "עד כאן הקפה...". ומחזירים את כל ספרי-התורה לארון-הקודש (ללא כל אמירה) וסוגרים אותו⁷³.

"אתה הראת" (של פתיחת הארון). י"ג מידות (פעם אחת) ו"ריבוננו של-עולם", יהיו לרצון, ואני תפילתי, "ברוך שמה", וכל סדר הוצאת ספר-תורה. מוציאים שלושה ספרי-תורה, בראשון קוראים⁷⁴ [עד "שישי"] בפרשת וזאת הברכה, ואם יש צורך, חוזרים כמה פעמים עד שכל הציבור יעלה לתורה. בסיום עולה אחד עם כל הנערים

(71) סה"ש תש"ד עמ' 39.

(72) ואף שלכאורה יש בעיה בהתוועדות לפני מוסף עפ"י מ"ש בשו"ע אדה"ז סי' רפו ס"ד, אולי י"ל עפ"י דברי הרבי בספר השיחות תש"א עמ' 10, עיי"ש.

(73) לוח כולל-חב"ד. 'אוצר' עמ' שעת. ראה מקורות היסטוריים למספר ההקפות בס' חקרי מנהגים ח"א עמ' קצח. בסה"ש תש"ג עמ' 57 מבאר הרבי "שבזה מודגש שפעולתו של ישראל בעניין ההקפות אינה אלא "מחצית" בלבד... ואילו ה"מחצית" השניה דהקפות נעשית ע"י הקב"ה (ע"ד ובדגומת העניין ד'מחצית השקל)", עיי"ש.

(74) הקריאה – בנעימת הטעמים הרגילה, ולא בנעימת הימים הנוראים (שם עמ' שטט).

הזהיר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע:

"את הארבעים ושמונה השעות [בחול]; בארה"ק – עשרים וארבע שעות] של שמיני-עצרת ושמחת-תורה צריכים לייקר במאוד. בכל רגע אפשר לשאוב אוצרות בדליים ובחביות, בגשמיות וברוחניות, וכל זה עלידי הריקודים"⁴⁵.

הרבי הנהיג, ללכת בתהלוכות לבתי-כנסיות, וגם לאלה שבשכונות מרוחקות, כדי לשמח יהודים בשמחת החג.⁴⁶

תפילת ערבית: בנעימת התפילה ביום זה אין משנים כלום לנעימת הימים-הנוראים⁴⁷.

שיר המעלות, חצי קדיש, ברכו, ערבית של יום-טוב⁴⁸. קדיש שלם.

האבלים (רח"ל) אומרים משניות וקדיש דרבנן, אך אין אומרים 'עלינו' [עתה, אלא רק אחר ההקפות כדלהלן]⁴⁹.

לאחר מכן – קידוש והתוועדות⁵⁰.

קידוש: "אתקינו" ונוסח הקידוש דיום-טוב, ו"שהחיינו" (נשים שבירכו "שהחיינו" בשעת הדלקת הנרות – לא יברכו בשעת הקידוש).

בשמחת-תורה מהדרים במיוחד לעשות קידוש כלי-אחד לעצמו ולא לצאת ידי-חובה ממישהו אחר, שכן ברכת 'שהחיינו' היא גם על התורה, והלוואי שיפקיע את עצמו⁵¹.

בשמחת-תורה היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מסיר [לפעמים, וכהוראת-שעה בלבד!] את ההגבלה שהטיל על שתיית 'משקה'⁵².

מנגנים ביום זה ניגון 'ארבע בבות'⁵³. סדר הקפות: "אתה הראת" פסוק בפסוק (ומכבדים בקריאתם אנשים שונים⁵⁴), ולאחר מכן אומרים "אב הרחמים".

לאחר מכן⁵⁵ היה מורה כ"ק נשיא דורנו להוסיף פסוקים שונים לפי צורך השעה והעניין, כגון (פסוק שנעשה דרך קבע במשך השנים): "והיה זרעך... ופרצת... ובזרעך" (בראשית כח, יד); "הושיעה את עמך..." (תהילים כח, ט); ולפעמים: "הנני מביא אותם מארץ צפון..." (ירמיה לא, ז)⁵⁶.

אמירת 'אתה הראת', 'אב הרחמים' והפסוקים הנ"ל – שלוש פעמים, ורק לאחר 'אב הרחמים' [וההוספות] פותחים את ארון-הקודש⁵⁶.

מוציאים את כל ספרי-התורה⁵⁷, ומקיפים את הבימה כנהוג. הגבאי מכריז לאחר כל הקפה (כהלשון בסידור): "עד כאן הקפה א'", "עד כאן הקפה ב'", וכו'. לאחר כל הקפה, מחזירים את כל ספרי-התורה לארון-הקודש⁵⁸.

הרבי שלל את הנהגת המקפידים להסיר את הכתרים מספרי-התורה לקראת הריקודים, בחשש שמא יפלו⁵⁹.

52) שהיא בדרך-כלל שלושה-ארבע כוסיות ('התקשרות' גיליון יב עמ' 12) – 'אוצר' עמ' שע. חלות הגזירה עם על שמח"ת מפורשת בכל"מ, וממה ב'יחידות' שנדפסה בקובץ היכל-מנחם כרך ג עמ' רנח.

53) ספרי-הניגונים ח"א (ניגון א) עמ' ל – מסה"ש תש"א עמ' 86. וראה סה"ש תפר"ח עמ' 12 וש"ג, סה"ש תש"ב עמ' 13.

54) המנהג בבית-הרב למכור פסוקי 'אתה הראת', ולכבד בפסוק ראשון ואחרון, ולפעמים פסוקים נוספים, את כ"ק האדמו"ר. בליל שמחת-תורה, ההכנסה היא לטובת ישיבת תולדות, וביום שמח"ת ההכנסה לטובת המוסדות 'מרכז לענייני חינוך' ו'מחנה-ישראל' – ספרי-המנהלים.

55) כן מפורש בסה"ש תש"נ ח"א עמ' 615, ודלא כמ"ש בסידורים שונים שנדפסו לאחרונה.

56) 'אוצר' עמ' שנד-שנו.

57) להעיר מ'שערי הלכה ומנהג' י"ד סי' קיח, שצ"ג על סמך מה נהגו בכמה בתי-כנסת להשאיר ס"ת שא"א לתקנם 'בשביל הקפות', עיי"ש.

58) לוח כולל-חב"ד.

59) ובפרט על-פי המפורש בזהר (ח"ג רנ"ב), שעיקר העניין ד'כתר תורה' שייך בשמחת-תורה דווקא, ומשמחת-תורה נמשך עניין זה על כל השנה – התוועדות תשמ"ג ח"א עמ' 308.

עניין ההצלחה הוא – שגם בעניינים שצריכים להיות בדרך הטבע נעשית ההנהגה באופן שלמעלה מן הטבע.

ושני אופנים בזה: א) הטבע נעשה למעלה מן הטבע, ב) הלמעלה מן הטבע נמשך בטבע.

ז. ויש להוסיף ולבאר עניין שערי אורה שערי ברכה שערי הצלחה גם בעבודתם של יושבי אוהל – ובהקדמה:

ישנם¹⁴ "בני תורה" שגישתם ללימוד התורה

כאשר הגישה ללימוד התורה היא מתוך הכרת האמת

שהתורה היא חכמתו יתברך, אזי לא נוגע אמירת חידושים

דווקא, ולא משנה אם עובר יום שלא "חידש" בתורה

צריכה להיות הגישה ללימוד התורה בשביל להבין ולהשיג בשכלו חכמתו יתברך!

לימוד התורה אינו בשביל להראות "כוחו ועוצם ידו" שביכולתו לעשות "קונץ" ולהמציא "חידוש",

– הנהגה כזו מתאימה ל"קרקס" שבו עושים כל מיני "להטוטים" ("קונצן"), כמו, הליכה עם הראש למטה והרגליים למעלה... שכן, אף שיודע שהסדר הוא לילך עם הרגליים למטה והראש למעלה, ומי שהולך עם הראש למטה והרגליים למעלה הוא "בעל מום" ("א קאליקער")...

מכל מקום, מוכן הוא לילך עם הראש למטה והרגליים למעלה, אף שיישאר "קאליקער", כדי שיתנו לו כסף עבור עשית "קונץ" (שהרי בשביל הליכה על-דרך הרגיל, לא יתנו לו כסף) –

שהרי התורה (אינה "קרקס" ח"ו, אלא) היא חכמתו של הקב"ה, ולימודה הוא כדי לידע ולהבין חכמתו יתברך.

וכאשר הגישה ללימוד התורה היא מתוך הכרת

היא מתוך הנחה שמוכרחים הם לחדש חידושים, להראות לכל ולהתפאר בגודל חכמתם, מתוך הרגשה ש"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"¹⁵, – כמו אותו יהודי, "א עולם/שער", שהיה נוהג לומר שישאלוהו שלש קושיות ויתרץ את שלשתם בתירוץ אחד. או כמו אותו יהודי, "א עולם/שער", שלאחרי שעלתה במוחו המצאה חדשה שעלידה תירץ רמב"ם מוקשה, סיפר, שהרמב"ם עצמו בא אליו בחלום ונתן לו "יישר-כוח"!"... (כ"ק אדמו"ר חייך ואמר): את הרמב"ם הרי לא ראה מעולם, אלא, כנראה שראה את התמונה המצוירת, וצורה זו נצטיירה בחלומו... –

ועד כדי כך שמידי יום ביומו מוכרחים הם לחדש איזה חידוש – "להפריך" תוספות או "לתרץ" רמב"ם – ואם עובר יום מבלי שיצליחו לחדש איזה חידוש, אין יום זה נחשב אצלם ל"יום" ("עס איז ביי זיי קיין טאג ניט").

– יהודי אחד, "א עולם/שער", שהרבי נהנה להתבדח עמו ("א שטיף טאן מיט אים"), נכנס פעם אל הרבי (נזדמן לי להיות נוכח בשעת מעשה), וכשהרבי שאל אותו: האם כבר חידשתם

14) בהבא לקמן – ראה גם קונטרס עץ החיים פכ"ז ואילך.

15) עקב ח, יז.

16) ראה טושו"ע ואדה"ז או"ח ר"ס פה. אנציק' תלמודית ערך הרהור כדבור ס"ז. וש"נ.

17) ב"ק כח, סע"ב. וש"נ. וראה גם בהנסמן באנציק' תלמודית שם.

האמת שהתורה היא חכמתו יתברך, אזי לא נוגע אמירת חידושים דווקא, ולא משנה (עס מאכט ניט אויס) אם עובר יום שלא "חידש" בתורה.

ח. אמנם, ישנו מי שטוען שלא מפריעה לו העובדה שהוא לא חידש בתורה, אלא, נוגע ואיכפת לו שאינו מבין את דברי הרמב"ם (וכיוצא בזה)! והמענה לזה – שעליו לדעת שגדולים וטובים ממנו נשאו ב"צריך עיון", כל זמן שלא הגיע הזמן שיתגלה עניין זה בתורה, שכן, "הכל עשה יפה בעתו"¹⁸, כל עניין בתורה יש לו זמן שבו צריך להתגלות, ועד שמגיע הזמן שיתגלה עניין זה, אין אפשרות להבין ולהשיג אותו.

ויש לבאר זה על-פי המוזכר לעיל שיש בתורה עניין של התחדשות – דיש לומר, שעניין זה מתבטא גם בכך שמזמן לזמן מתגלים עניינים חדשים בתורה, עניינים שכבר נאמרו למשה מסיני, ומתגלים מוזמן לזמן, כל עניין בזמנו הוא. ועל-פי זה יש לבאר דיוק לשון חז"ל¹⁹ "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה מסיני", "תלמיד ותיק" דייקא – שלכאורה, כיון שעניין זה נאמר למשה מסיני, למה לא יוכל להתגלות על-ידי תלמיד סתם – כיון שהתגלות עניינים חדשים בתורה היא באופן שכל עניין מתגלה בזמנו הוא, ולכן התגלותו היא על-ידי תלמיד ותיק דווקא. ומזה באים לעניין נוסף – שבשעה שזוכה לחדש חידוש בתורה, יודע הוא שאין זה "כוחו ועוצם ידו", אלא שהגיע הזמן שיתגלה בתורה עניין זה.

ט. ונחזור לענייננו – שצריך להיות הקדמת "שערי אורה", שיאיר אצלו אור האמת שהתורה היא חכמתו יתברך, ועל-ידי זה נמשכים "שערי ברכה"²⁰.

ואז נמשכים גם "שערי הצלחה" – שמצליח בלימוד התורה באופן שלמעלה מדרך הטבע. ויש להוסיף, שעניין "שערי הצלחה" קשור גם עם ההתעסקות לפעול על הזולת:

18) קהלת ג, יא. וראה קה"ר עה"פ פ"ג, יא [ב].

19) נסמן בלקו"ש ח"ט ע' 252 הערה 21.

20) חסר המשך הביאור בענין "שערי ברכה" (המו"ל).

כשתובעים שצריכים לעסוק עם הזולת – ישנם הטוענים שחבל על איבוד הזמן שיכולים וצריכים לנצל ללימוד התורה.

והמענה לזה – שעל-ידי ההתעסקות עם הזולת זוכים ל"שערי הצלחה" בלימוד התורה באופן שלמעלה מדרך הטבע, כמו שכתב אדמו"ר הזקן²¹ ש"נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה", ובמילא, לא זו בלבד שאינו מפסיד מזמן הלימוד, אלא אדרבה, בזמן שלומד תורה הרי הוא מצליח אלף פעמים ככה, ולדוגמא: בזמן מועט של מחצית השעה, מצליח להספיק במידה מרובה שעל דרך הרגיל זקוקים בשביל זה משך זמן של חמש מאות שעות!

– מובן ופשוט שבשביל להצליח בלימוד התורה יש צורך ללמוד ולהתיגע דווקא, שכן ההצלחה היא בפעולה והעשייה דווקא [כמו בגשמיות, שברכתו של הקב"ה שורה בפעולה שעושה האדם דווקא, כמו שכתוב²² "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה"], אלא, שבפעולה והעשייה של לימוד התורה נמשכת הצלחה שלמעלה מדרך הטבע, אלף פעמים ככה.

* * *

י. [בעת ההקפות רקד כ"ק אדמו"ר עם כל הקהל במחול, והורה לכמה וכמה אנשים להיכנס במחול, בהניח ידיו הק' על כתפיהם להכניסם באמצע המחול²³. – הקפה ו' נמשכה זמן ארוך, כדי לאפשר לכל הקהל לרקוד עם הס"ת.

בסיום ההקפות (בשעה הרביעית בוקר) – חילק כ"ק אדמו"ר משקה לכל הנאספים, וטרם צאתו אמר:

כ"ק מו"ח אדמו"ר הורה בנוגע לקריאת פרשת

21) תו"א בראשית א, ב. וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 375. וש"נ. 22) פ' ראה טו, יח. וראה דרמ"ק צ, ב. קונטרס ומעין מאמר כה פ"א.

23) בגמר ההקפות, "התנצל" כ"ק אדמו"ר על כך בפני א' הנוכחים, "אן אמריקאנער בעה"ב", וכשהלה השיב, שאדרבה, לכבוד יחשב לו לרקוד עם הרבי, נענה כ"ק אדמו"ר: "טאנצן, דארף מען טאנצן מיטן אויבערשטן" [=לרקוד, צריך לרקוד עם הקב"ה] (המו"ל).

על ארון-הקודש. לעיתים הניחן על כיסאו, לעתים השאירן על הקרקע ולעיתים הכניסן לסידורו ולקחן עימו³⁶.

אחר-כך מוציאים ספר תורה, וקוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום השביעי". לשיטה השנייה: כהן "וביום החמישי", לוי "וביום השישי", ישראל "וביום השביעי", רביעי "וביום השביעי".

קרבן היום במוסף – "ביום השביעי".

כספר המנהגים נאמר: "אין מנהגנו לאחל איש לחברו בהושענא-רבה 'גמר חתימה טבא', 'פתקא טבא' וכיוצא בזה" (אולי – כדי שלא לשנות מהנהגת שאר ימי חול-המועד). אבל בשנים האחרונות הזכיר זאת הרבי, ואף איחל זאת פעמים רבות בהתוועדויות יום זה³⁷.

[מנהג ישראל לערוך היום 'סעודת-יום-טוב'³⁸ לפני חצות היום – אם כי מדינא מותר עד 'מנחה קטנה'].

טובלים פרוסת המוציא בדבש, אבל על השולחן שמים גם מלח.

מנהג ישראל לאכול היום "קרעפכין" (כיסני-בצק ממולאים בבשר)³⁹.

בארץ-ישראל מעבירים היום אחר חצות את הסדרה (פרשת השבוע – 'ברכה'), שניים מקרא ואחד תרגום, כולל ההפטר.

בארץ-ישראל, נכנסים לסוכה לפנות ערב (ואוכלים או שותים דבר-מה) כדי 'להיפרד' ממנה, אבל אין אומרים 'יהי רצון'⁹. בחו"ל – ראה בהערה⁴⁰.

מנחה של הושענא-רבה אומרים בפעם

36) שם עמ' שם.

37) 'התוועדויות' תשמ"ו ח"א עמ' 309, תנש"א ח"א עמ' 163 (האחרון – כאיחול).

38) ערוך השלחן ס' תרס"ד סי"ג (ויש לברר מה מנהגנו בזה). 39) נזכר בהערות הרבי בספר המנהגים ס"ע 58 (וכיון שאינו 'מנהג חב"ד', אף שנהגין בו גם אצלנו, לא נזכר בס' המנהגים במקומו, משא"כ בערב יוה"כ שזוכר במאמר אדה"ז כמובא שם – אולי יש לו גם עניין חב"ד" עצמאי. וצריך לחלק בינו ובין נושא הסתכלות התוקע על הקהל, שהרבי ענה שהוא (רק) 'מנהג ישראל' אף שזוכר בכתבי כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע).

40) לבני חו"ל: העברת הסדרה והפרידה מהסוכה – רק למחר. בשמיני-עצרת מקדשים וגם אוכלים בסוכה – הן בלילה והן ביום (אבל אין מברכים לישיב בסוכה).

האחרונה 'לדוד ה' אורי'.

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע לא נהג להדליק נר בכל יום שמזכירים בו נשמות⁴¹.

הדלקת נרות: ברכת 'להדליק נר של יום-טוב' ו'שהחיינו'.

בלוח כולל-חב"ד נאמר, שנוהגים לפרוש פרוכת לבנה ומעיל לבן על הספר-תורה [רק] ביום שמברכים 'גשם' או 'טל', אך בבית-מדרשו של הרבי היתה הפרוכת הלבנה פרושה מראש-השנה ועד אחר שמחת-תורה⁴².

יום שני

כ"ב בתשרי, שמיני-עצרת ושמחת-תורה⁴³

בשמחת-תורה, מנהג ישראל (אשר "תורה היא") לשמוח בשמחה זו יותר משמחת בית-השואבה, ויותר משמחת יום-טוב סתם⁴⁴.

41) המלך במסביבו ח"א עמ' שכא, 'אוצר' עמ' רכד, עיי"ש. המנהג שנשלל היה, במקורו, להדליק לפני אמירת 'זכור' ביום-טוב, ואם חל בשבת – בערב שבת [כיום נוהגין העולם להדליק תמיד לפני כניסת החג] – 'אוצר' שם. אבל בערב יום-הכיפורים (שאומרים בו 'זכור'), מדליקים נר נשמה.

42) 'אוצר' עמ' שסג, וראה 'מאוצר המלך' ח"ב עמ' 90 שגם המעיל של הס"ת שם הוא לבן במשך כל חודש תשרי.

43) לבני חו"ל: יום שני – שמיני עצרת. מקדשים ואוכלים בסוכה (ללא ברכת 'לישב בסוכה') בלילה וביום (ונוהרים אף משתיית מים חוץ לסוכה). לאחר מעריב – קידוש והקפות. בשחרית – אין הקפות. מוציאים ב' ס"ת, בראשון קוראים בפ' ראה: 'עשר תעשר', ח"ק, ובשני למפטיר: 'ביום השמע' צ'. הפטרה: 'ויהי ככלות... ולישראל עמו'. הזכרת נשמות. במוסף – תפילת גשם, נשיאת כפים. אחה"צ, ערב יום הקריאה, קוראים שמו"ת כל פרשת ברכה עם ההפטר דש"ת (שערי הל' ומנהג ח"ה ס' פה, והיום יום ד' טבת). לפנות ערב נפרדים מהסוכה (ואוכלים או שותים משהו).

יום שלישי – שמחת-תורה. ערבית של יו"ט, קדיש תתקבל (משניות וקדיש דרבנן). בהדלקת הנרות: להדליק נר של יו"ט ושהחיינו. קידוש של יו"ט. הקפות כדאיתמול. שחרית: נשיאת כפים בחזרת הש"ץ (ולא במוסף). הלל שלם, קדיש תתקבל, קידוש והקפות כמפורט בפנים בשמע"צ.

בשיעורי חת"ת מסיימים היום את פרשת ברכה, ולומדים פרשת בראשית עד סיום שלישי כפפנים (ראה שערי הלכה ומנהג ח"ה ס' פח).

44) ספר המנהגים – מנהגי שמח"ת, וראה לקו"ש ח"ד עמ' 166-7 ובהערות שם. אודות סגולת השמחה בימי שמע"צ ושמח"ת, ראה המלוקט מדברי רבותינו נשיאינו בקובץ 'האלי ליבאוויטש', גיליון ד, עמ' 134. וזוהו מסביר הרבי את כפל הלשון "זמן שמחתנו"

- מברך בבוקר את כל ברכות השחר. מי שבחודאי ישן שיעור זה, רחץ פניו ולבש בגדיו (ונעל נעלי עור) - מברך כל ברכות השחר מחצות הלילה ואילך²⁴ חוץ ממי שלא שמע קול תרנגול, שחייב להמתין לעלות השחר [יש לצאת לצרכיו תחילה כדי לברך אשר יצור].

שחרית:

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מחליף את ההדסים והערבות בחול-המועד סוכות, וכיוון כך, שלנטילת לולב בהושענא-רבא יהיו הערבות וההדסים חדשים²⁵ (אבל אין זו הוראה לרבים, וראה בגיליון הקודם ביום א' דחווה"מ).

בהושענא-רבא אין לובשים 'קטל', ובתפילה עצמה (וכן בהוצאת ספר-תורה וכו') אין מוסיפים על נוסח תפילת חול-המועד²⁶.

לפני תפילת הלל מסירים את שתי הכריכות שעל הלולב עצמו, ונשארות רק שלוש הכריכות המאגדות את הלולב, ההדסים והערבות ביחד⁹, כי בהושענא רבה צריך להרבות בכסוס עלי הלולב ובשמה²⁷.

הושענות:

מוציאים את כל ספרי-התורה שבהיכל⁹, ועומדים עמם ליד הבימה²⁸. אומרים²⁹ את ז'

ההושענות, גם היום מתחילים להקיף את הבימה בכל פעם באות ס' או ע'³⁰ (לאחר גמר כל הקפה אומרים בקול את הפסוקים שלאחר כל הושענא, פסוקים המיוחדים להושענא-רבא), ומקיפים את הבימה שבע פעמים, בארבעת המינים בלבד³¹ (בלא הערבות של ה'הושענות'). לאחר-מכן, אומרים "אני והו... כהושעת... אני והו הושיעה נא" (בהשמטת הקטע האחרון, שייאמר בסוף ההושענות דהיום). ומתחילים "תיתנונו לשם..." עד סיום פיוטי ההושענות.

[כמדומה שנוהגים לומר כל 'כותרת' בקול, הש"ץ ואח"כ הקהל].

יש לפסק כך: "ואוצרך - הטוב לנו - תפתח"³². "קול מבשר..." - "אומר הש"ץ ג' פעמים ואחר-כך הקהל ג' פעמים.

בסיומם, מכניסים את ספרי-התורה להיכל, מניחים את ארבעת-המינים מהיד, ואומרים 'קדיש' תתקבל'. לאחר מכן, לוקחים חמישה בדי ערבה³³ וחובטים בקרקע חמש פעמים [הרבי היה מפריד את הערבות זו מזו קודם החבטה, וחובט קלות. הרבי עמד בהלל ובחביטת ההושענות על הרצפה ממש, ולא על הבימה או שטיח]³⁴, מניחים את ה'הושענא' הצידה, ואחר-כך אומרים את ה"יהי רצון".

גם נשים וקטנים נוהגים בחביטת הערבה³⁵. הרבי לא היה זורק את ה'הושענות' החבוטות

גם המלך במסיבו' ח"א עמ' קע"ג. ויל"ע במשמעות הל' בסידור לפני ברכת התורה בזה. ובאמירת תיקון ליל שבועות ובכלל בהתנועות, כולל הרבי עצמו - רגילים תמיד להמשיך בד"ת ואין נוהרין בזה כלל (והביטוי "מיד כשהאיר היום" נאמר רק על נט"י, בשו"ע אדה"ז מהדו"ק ס' ד ס"ג). ואולי הטעם, כיוון שיש דעות שלא נתחייב בברכה זו, וגם להדעות שמברך, היינו שרשאי לברך ברכת השבח להקב"ה ככל ברכות השחר, אבל לא שאסור ללמוד קודם לכן, ועצ"ע. תודה להרה"ת ר' שבתאי פרידמן מצפת].

24 ראה פרטי החיוב בקצוה"ש ה, בדה"ש טו. באג"ק כרך חי, עמ' רעח איתא שעיקר הזמן משנתחייב בהן, ואחר-כך הוא רק תשלומין. וכל-שכן לענין ברכות התורה, עיי"ש. וראה בלוח חג השבועות, שם נתבאר וצוינו כ"כ פרטים בענין ברכות השחר למי שניער בלילה בכלל.

25 סה"ש תש"ד עמ' 14.
26 'אוצר' ס' ע' שלו.

27 לקוטי שיחות ח"ד עמ' 1368.

28 הגהת הרבי ללוח כולל-חב"ד, 'אוצר' עמ' שלח.

29 "א שהבחינו בהו"ר תשנ"ב (שחל ביום א' כבשנה זו) שהרבי אמר תחילה את ההושענא שהיתה אמורה להיות בש"ק 'אדמה מאר', כמ"ש בס' המנהגים לגבי כל יום א' שאחרי שבת חוה"מ, שצריך לומר בתחילת ההושענות את ההושענא דיום השבת.

ברכה שנים מקרא ואחד תרגום - שזמנה בערב שמחת-תורה²⁴. ובמילא, אלה שלא הספיקו עדיין לקרוא הפרשה שמו"ת, יעשו זאת במשך הלילה, או על כל פנים מחר בבוקר.

(24) "היום יום" - כא תשרי, הושענא רבה.

ואחר כך אמר: ייתן השם יתברך שתתקיים ברכתו-הבטחתו של הרבי - שיהיו לנו שערי אורה, שערי ברכה, שערי הצלחה.

(קטעים משיחת ליל שמחת תורה קודם הקפות ה'תשי"ב. תורת מנחם כרך ד, עמ' 72-80)

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 140 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

30 'אוצר' עמ' שלט.

31 שער הכולל פמ"ח ס"ט, ממשמעות האמור בסידור אדה"ז, שלוקחים את הערבות רק לאחר סיום אמירת ה'הושענות'.

32 סה"מ תרפ"ז ס"ע כא, לקוטי דיבורים ח"א דף נט,א.

33 יש להדגיש שהמצוה היא נטילת הערבה בפני-עצמה, זכר להקפת המזבח בערבה, ושם היתה הנטילה עיקר, וצ"ל כמו בלולב "דרך גדילתה" (ס' ארבעת המינים השלם' ס"ע תעח, וכ"ה בשו"ע ס' תרס"ד ס"ב"ז. ורק בסו"ס ז ברמ"א נזכר שחובטין אותה, ע"פ הגמ' "חביט חביט" לפי הרמב"ם והרי"ף גיאת וע"פ האריז"ל שמדובר בחבטה ממש).

34 כן בדקו וראו, וראה 'אוצר' עמ' שלט-שמ.

35 שם עמ' שלו.

העירונו, שבאג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ט"ו ס"ע סז, כתב לרבי נשיא דורנו (תרגום מאידיש): "היום הושענא רבא, המנהג שהאב מצליף על הילדים של עם ה'הושענא, ומברכם שהילדים יחיו לא יידעו ממכה כל השנה, ויהיו מאושרים ברוחניות ובגשמיות", ועיין בהנסמן שם. ויש לברר אם זו הוראה לרבים.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש

כ' בתשרי, שבת חול-המועד

קבלת שבת. מתחילים "מזמור לדוד"¹, וממשיכים כבכל שבת.

בפיוט "לכה דודי" אומרים גם בשמחה ובצהלה ואין אומרים "ברינה"².

אומרים: כגוונא³, חצי קדיש, ברכו, וערבית של שבת עם 'עלה ויבוא'.

כשנכנסים לסוכה אומרים בלחש: "שלום עליכם", "אשת חיל", "מזמור לדוד", "דא היא סעודתא", "אתקינו דשבת, ואחר-כך אומרים בקול את הקידוש, מ'יום השישי' ואילך⁴. בסיומו מברך 'לישב בסוכה' המסובים מברכים 'לישב בסוכה' אחרי ברכת 'המוציא' (וכן ביום).

שחרית: אין נטילת לולב בשבת. תפילה של שבת, עם 'עלה ויבוא'. הלל שלם. בשבת אין מקיפים את הבימה⁵, ו'אין אומרים 'הושענות כלל'⁶. קדיש-תתקבל. שיר-שלי-יום, לדוד ה' אורי, קדיש יתום. מוציאיים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת תישא "ראה אתה אומר אלי" עד "לא תבשל גדי חלב אימו" (שמות

אין אומרים 'צדקתך'.

ערבית: אתה חוננתנו, יעלה ויבוא. הבדלה בסוכה (על היין, עם ברכת 'לישב בסוכה'¹⁰). מברכים על הבשמים ועל האש, כבכל מוצאי שבת.

יום ראשון

כ"א בתשרי, הושענא-רבא

מוצאי שבת קודש

יש להתוודע גם בלילה זה¹¹. מלבד זאת, יש

ש"ע אדה"ז סי' תצ ס"ז. הגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לסיפור אדה"ז. סי' המנהגים עמ' 68. וראה 'סדור רבנו הזקן עם ציונים והערות' להרב ראסקין, עמ' שה הע' 95, וש"נ.

8) ע"פ ס' המנהגים עמ' 57 הע' 8. וראה לעיל הערה 4.

9) ס' המנהגים, מנהגי חג הסוכות. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שת.

10) הוראת רבתינו, 'אוצר' עמ' שכד.

11) ראה גם שיחת שמחת בית השואבה תשי"ח, תורת מנחם חכ"א עמ' 83.

מנהג ישן שהגבאים מחלקים מקופת הציבור תפוח מתוק לכל אלה שאמרו תהילים בליל הושענא-רבא, בין ספר לספר וכיוצא בזה. אכילתו היתה מיד בסוכה, כשאמרו תהילים בסוכה. כיום, כשאין אומרים את התהילים בסוכה והכול מהדרים שלא לאכול מאומה מחוץ לסוכה, אוכלים את התפוח בסוכת בית-הכנסת או אחר-כך בסוכה הפרטית, לאחר שמטבילים אותו בדבש, על דרך המנהג בראש-השנה¹⁹.

אחרי גמר אמירת התהילים, ניעורים כל הלילה (עד עלות השחר) ועוסקים בלימוד התורה, איש איש במה שבוחר.

חשוב לדעת שבכמה מקומות בשיחותיו נוקט הרבי בפשטות שנוהגים גם אצלנו לומר את פרקי הזוהר המובאים בספר 'תיקון ליל הושענא-רבא'²⁰. בסוף הלילה היה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הולך לטבול במקווה. אבל למעשה אין רגילים לנהוג כך²¹.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מכין (קושר) את ההושענות עבור כל בני הבית [מכנינים גם עבור נשים וקטנים²². לקטנים שבעריסה - יש אומרים גם לחבוט עבורם].

קושרים אותן על-ידי עלים של לולב²². גם מי שהיה ער כל הלילה²³ ולא ישן חצי שעה

להוסיף ביותר בשמחת בית השואבה, בריקוד ובכלי-זמר, יותר מבכל לילי החג. ואף שהזמן מועט בכמות, יש לנצל לשם כך כל רגע פנוי, ואף להשלים בו את כל מה שהחסירו בזה במשך החג, באופן של "מועט מחזיק את המרובה"¹². פעם אחת¹³ הורה הרבי לצרף גם משבעים אומות הנמצאים, בהשגחה פרטית, בקרבת מקום, שגם הם יראו (וישתתפו) בשמחה זו, באופן ד"אתה על במותימו תדרוך".

נשארים ערים כל הלילה. כל אחד קורא לעצמו (ולא בציבור) את כל חומש 'דברים' לפני חצות. גם את פרשת 'ברכה' אומרים הלילה רק פעם אחת¹⁴.

מה טוב ומה נעים, שביום זה, שעניינו מיתוק הגבורות, יוסיף כל אחד ואחד בנתינת הצדקה יותר מהשיעור הרגיל¹⁵.

זמן חצות הלילה בת"א: 23:29.

אחר חצות אומרים (בציבור) אבנט את כל התהילים, ואין מאריכים באמירתו¹⁶. באמירת קדיש נוהגים כמו בשבת מברכים¹⁷.

לאחר כל ספר מהתהילים אומרים את ה'יהי רצון' של הושענא-רבא ואת ה'יהי רצון' שלאחר צאת הלבנה, בנוסף ל'יהי רצון' של יום-טוב¹⁸.

12) 'התנועדויות' תשמ"ג ח"א עמ' 247, תשמ"ח ח"א עמ' 285 ועוד.

13) 'התנועדויות' תשמ"ז ח"א עמ' 294.

14) מלשון ספר המנהגים עמ' 20 משמע, שבליל הו"ר אין ההגבלה דמקרא בלילה, כמו בעשי"ת. ועצ"ע הלשון שם 'והו"ר - גופא - לאחר חצות'. ואולי הכוונה בזה רק על אמירת תהילים של לילה זה. וראה דברי הרבי בעניין זה בס' 'מקדש מלך' ח"ב עמ' 390.

15) 'התנועדויות' תשמ"מ ח"א עמ' 294.

16) ס' המנהגים שם. וראה 'התנועדויות' תשמ"ג ח"ג עמ' 418 לאיך, י"א שפעם אירע שמיהרו מאד, ואז הרבי המשיך וסיים בחדרו.

17) לדברי הרה"ח ר"ל ש' גרונר ('הערות וביאורים - אהלי תורה' גיליון תתמת ס' 76), הרבי אמר קדיש אחרי כל ספר וספר בליל הו"ר, הן בשנת תשכ"ה והן בשנת תשמ"ט (דלא כסברת ה'אוצר עמ' שלב). רק בשנת תשי"א לא אמר כלל (ימי בראשית עמ' 269).

18) בס' המנהגים, מסה"ש תש"ח עמ' 171, ההוראה היא לומר אחר כל ספר את היהירצון של הו"ר והיהירצון שלאחר צאת הלבנה, אבל לא את היהירצון של יו"ט. אבל (בהתנועדויות תשמ"ג ח"א עמ' 249, תשמ"ט ח"א עמ' 189, וביותר) בשיחת ליל הו"ר תש"נ (התנועדויות ח"א עמ' 193 הערה 33, מהקלטה) מדובר על היהירצון שלאחר אמירת תהילים, שבו אומרים "כאילו אמרם דוד מלך

1) ישראל בעצמו" - "כולל גם (ואדרבה - במיוחד) בהושענא רבה".
2) שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' רעו, מהתנועדויות תשמ"ח ח"א עמ' 346. וראה 'אוצר' עמ' שלג. כמובן, כשאוכלים זאת שלא בתוך הסעודה יש ליטול ידיים תחילה ללא ברכה (ולא מהני אחיזה במזלג וכד' כיוון שאין דרכו בכך). כמבואר בשו"ע אדה"ז סי' קנח ס"ג, ובסיפורו סוף סדר נט"ל לסעודה.

3) 'התנועדויות' תשמ"ג ח"א עמ' 247. תשמ"ו ח"א עמ' 408, תשמ"ח ח"א עמ' 291, ועוד.

4) 'אוצר' עמ' שלג, אדמו"ר מהורש"ב - משיחות הו"ר תש"ח (סה"ש תש"ח עמ' 171, ושם, שהטבילה שייכת להו"ר (אולי - ע"ד ליל שבועות. וראה גם 'אוצר' ניסן-סיון ריש עמ' רטו בקשר לליל שש"פ) ולא לתפילת שחרית. וראה לשון הרמ"א סי' תרס"ד ס"א ע"ז, וב'התקשרות' גיליון תשע"א עמ' 17.

5) שם עמ' שלד"ו.

6) מי שנשא ער כל הלילה עד לאחר **שבועאי** עלה השחר, לכאורה אסור ללמוד עד שיברך ברכות התורה [אך הרה"ח ר' יוסף-יצחק של אופן העיר, שלא נמצא בטושו"ע ובשו"ע אדה"ז סי' מרמו **האיסור** (כלשון לוח כולל-חב"ד דהיום, וסי' שבח המועדים פנ"ז ס"ד) **להניעור** בלילה ללמוד לפני ברכת התורה. ואכן בס' מנהג ישראל תורה' (סי' מז ס"ק א) מביא שאין בזה איסור. וראה